

VI. Évfolyam 3. szám - 2011. szeptember

Lasz György
georgelasz@gmail.com

TÖMEGRENDEZVÉNYEK ÉS BIZTOSÍTÁSUK VÉDETT SZEMÉLY A TÖMEGBEN

Absztrakt

Korábbi publikációm és előadásaim során hitet tettem amellett, hogy: a legjobb gyakorlatot csak fejlesztéssel és fejlődéssel alakíthatjuk ki. Ez igaz az technikai innováció meghonosítására éppúgy, mint a tömegrendezvények gyakorlatának kialakítására.

A tömegek kezelése jelentős, nagy kockázattal járó feladat. A biztonság megőrzése, a megbomlott rend helyreállítása különösen azzá teszi. Az pedig, ha egy védett személy biztonságát kell garantálnunk egy tömegrendezvényen igazán kiemelkedő, de nem teljesíthetetlen feladat elé állít minket.

Ezért is - cikkemet az elmélet és gyakorlat egyaránt írta.

In my previous publications and presentations I have expressed my belief that: the best practice could be formed by development and progress only. It is true in establishment of technical innovations, as well as in forming best practice.

The management of crowds is an important, high-risk task. Preserving safety and restoring breached order make the task especially so. And if we have to ensure the safety of protected person, it assigns a really big, but not impractical task to us.

My article - for this reason also, is written by both the theory and practice.

Kulcsszavak: *tömegrendezvény, magánbiztonság, rendezvénybiztosítás, védett személy ~ large-scale event, private safety, event security, protected person*

TÖMEGEK ÉS EGYÉNEK

Korábban is írtam arról, hogy a rendezvények biztosítása világos és követhető szabályozáson alapul. Ez azonban csak az egyik oldal. Ha a tömegrendezvény biztosításában résztvevő, az azt végző magánbiztonsági szolgáltató nem rendelkezik megfelelő humánerőforrással és infrastruktúrával, s ami a legfontosabb: helyzetre akklimatizált standardekkel, az komoly problémát jelenthet. Ezek az elméleti partíciók. S ekkor még nem szóltunk a biztosítások eredőjéről, a rendezvény apropójáról, az azon résztvevők intellektuális és szociális háttéréről, irányultságukról. E két oldal szerencsétlen találkozása vezethet a rendezvényen konfliktushoz, hiszen ha a rendezvény szélsőséges csoportjainak, személyeinek szándéka sikerre vezetett, mert a rendezvény nyugalmát megzavarva részben vagy egészben -célrt ért szándékuk. Ez azonban még nem a biztosítás kudarca s nem is elméleti probléma...¹

A rendezvények alatt a tömeg a százastól a százezres nagyságrendig változhat, de mindegyik esetben javasolt a tömeg menedzsment és annak biztosítása, hogy a biztonsági őrcök állandóan ott legyenek, és a tömegben rejtőzködő lehetséges elkövetők elrettentőiként működjenek, vagy tartsák fenn a rendet, ahol a fenyegetés vagy verekedés fordulhat elő. A rendőrök kötelességei között van a tömeg menedzsment, az olyan elektronikus biztonsági rendszer működtetése, mint a zártláncú videómegfigyelés vagy a belépési ellenőrzés, a parkolás kezelése és általános ellenőrzési feladatok. A biztonsági személyzet fizikai jelenlétet is nyújt, és fontos része a segítséget és információt igénylő közönség felhívásának. Emellett alapvető szerepet töltenek be a rendezvény egészségének és biztonságának biztosításában és irányítják a sokaságot a vészhelyzetekben.²

Nemrég e folyóirat hasábjain is írtam róla, hogy a rendezvények bizonyos, nem elhanyagolható csoportjánál a tömegek lélektana meghatározó, a konfliktusok³ alapja, a biztosítás oka a tiltakozás, az ellenvélemény különböző energiájú közlése. Ismeretesek „Ulrich Beck⁴ gondolatai is korábbról, aki úgy véli, hogy az anonim rizikóeloszlás struktúráinak változásai nyomán a modern "rizikótársadalmakban" a civil társadalom éltre hívja a "blokádt" jelenségét, amelyben ugyan nem képes rá, mégis megkísérli a struktúrák kedvezőtlen alakulásának korrigálását, vagy legalábbis a problémák tiltakozásként szignalizált közvetítését a modern társadalmak szükségképpen átpolitizált struktúráiban "mindenhatóvá" és "mindenütt jelenvalóvá" váló politikai centrumokhoz.⁵ Azonban a biztonsági intézkedéseknek az ilyen rendezvényeken határozottnak és komolynak, de nem túlságosan beavatkozóknak kell lenniük, hogy biztosítsák a rendezvény résztvevőinek és a személyzet védelmét, anélkül, hogy tönkre tennék a nézők élményét. A BSIA területei mindegyikének - mint a tömeg menedzsment (Crowd Management), a Rendőrségi és Közszolgálatok (Police and Public Services), a Biztonsági Őrködés (Security Guarding), Belépési Ellenőrzés (Access Control), Személyvédelem (Close Protection) és a CCTV (Closed-circuit Television)-

¹ GYENES Levente (2003): Biztonságvédelmi kézikönyv. KJK-KERSZÖV Jogi és üzleti kiadó Kft., Budapest, 2003. ISBN 9632245539

² KELLY, JAMES, a Brit Biztonsági Ipari Szövetség (British Security Industry Association-BSIA) vezetője, a nagy létszámú rendezvények biztonsági stratégiájának kihívásairól és szervezőiről adott riportotjban. Forrás itt: <http://www.counterterrorbusiness.com/features/93-event-security/481-bringing-home-the-gold-in-event-security>

³ LE BON, Gustave. (1920): Psychologie des foules. A tömegek lélektana, Frankin. Az eredeti kiadásban még nincs ISBN szám.

⁴ BECK, Ulrich, (1986): Risikogesellschaft. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 121-161, 205-220.o.

⁵ SZABÓ Máté (1995): Tiltakozási kultúra Magyarországon a rendszerváltozás után a sajtó tükrében (1989-1995) Forrás: Szabó Máté oldala, és forrás itt: www.adata.hu/_.../

Tiltakozási%20kultúra%20Magyarországon%20a%20rendszerváltás%20utá...

széleskörű tapasztalata van a biztonsági feladatok valamennyi típusú rendezvényen való véghezvitelének.⁶

Fontos lehet, - bár a hatályos szabályozás rendelkezik erről -, hogy minden tömeges rendezvény szervezője tartalmas felelősséggel bírjon a rendezvény minden körülményét, részletét érintően. Látható, hogy a rendőrség energiái is végesek, és számos olyan eset adódott a közelmúltban is, ahogy az egyébként értékesebb és nagyobb felhatalmazással bíró rendőrök szerepeltetése helyett speciális magánbiztonsági szolgálatok igénybevétele indokolt.

A jogi szabályozás neuralgikus pontja a bejelentések körül rajzolódik meg, mi tekinthető spontánnak, s persze, hogy milyen időszakban zajlanak az események. A szabályok pontos finomhangolása még hátravan, az azonban nyilvánvaló, hogy jelentős társadalmi konszenzussal elfogadott, hosszútávon vállalható és követhető szabályozás szükséges.

Időnként felüti még a fejét hibás elgondolás, amely indokolatlanul (nagyobb) szerepet szán az államnak, a rendőrségnek a tömegrendezvények biztosításában. „A tömegrendezvények biztosítása alapvetően rendőri feladat, amelyben más rendészeti szervek vagy magánbiztonsági szolgáltatók nem vehetnek részt. A tömegmegmozdulások kezelésének jogi hátterével, így különösen a gyülekezési jog alkalmazásával, egyes a rendbontások során elkövetett jogsértések pönalizálásával, illetve azok felderítésének, elbírálásának joggyakorlatával kapcsolatos feladatokat a Kormány jogpolitikai tevékenységének körében részben elvégezte, illetve azokat a Parlament elé terjesztette.”⁷ Nyilván a közterületen megvalósuló politikai típusú rendezvényekre vonatkozik a megfogalmazás, ám tárgyunk szempontjából ez most kevésbé fontos.

Természetesen arra gondolok, hogy a legnagyobb tömegrendezvényeket az elmúlt években (Balaton Sound, Sziget, stb.) magánbiztonsági szolgálatok biztosították, nagyon magas szinten, nemzetközi elismerést kiváltva. Ugyanerről a korábban hivatkozott brit biztonsági vezető az alábbiak szerint fogalmaz: "A közhatalmak gyakran vesznek részt a jelentősebb eseményeken, ahol követelmény a nagyszámú rendőr jelenléte. Amikor azonban a források a határaikat feszegetik, a magán biztonsági ipar nagyszerű segítség a rendőrségi erőkhöz való nyomás enyhítésében és néhány, az események biztosításában szükséges feladat átvállalásában." Példaként, a 2012-es Olimpiai és Paralimpiai Játékokat említi, a Rendőrség nagy erővel fogja támogatni a magán biztonsági szektort, és még a legnagyobb magán biztonsági vállalatok is együtt fognak működni a kisebb cégekkel a hatékony biztonság szolgáltatása érdekében. A BSIA már korán kapcsolatba lép a Rendőri Vezetők Szövetségével (Association of Chief Police Officers-ACPO), ahogy a kormány minisztériumaival -mint az olimpiai biztonsági igazgatóság, avLondoni Szervező Bizottság az Olimpiai Játékokért (London Organising Committee for the Olympic Games- LOCOG) -, hogy biztosítsa a hatékonyan működő munkakapcsolatot az Olimpiai Játékokig fennmaradó időben.

Disszertációmban már hangot adtam vélekedésemnek, hogy bár a rendőrség vonatkozásában Kacziba a tárgyunk szempontjából arról is ír, hogy átfogó korszerűsítési intézkedések történtek a rendészeti csapaterőként működő Készenléti Rendőrség személyi állományának képzése, továbbképzése és felszerelése tekintetében, s intézkedtek arra nézve is, hogy a tömegrendezvények terén alkalmazható rendészeti taktika zárkózzon fel a nyugat-európai rendészeti gyakorlat követelményeihez. Meggyőződésem, hogy a magánbiztonsági szolgálatok e tekintetben egy kicsit már előrébb járnak, s rugalmasabb, meggyőzőbb felkészülést mutattak az elmúlt évek során. E megjegyzésemnek nem mond ellent, inkább

⁶ KELLY, JAMES, a Brit Biztonsági Ipari Szövetség (British Security Industry Association-BSIA) vezetője, a nagy létszámú rendezvények biztonsági stratégiájának kihívásairól és szervezőiről adott riportjában. Forrás itt: <http://www.counterterrorbusiness.com/features/93-event-security/481-bringing-home-the-gold-in-event-security>

⁷ KACZIBA Antal: Lehetséges jövőkép... Rendőrség Tudományos, Technológiai és Innovációs Tanácsa, Kézirat, Budapest, 2010.

árnyalja a későbbiekben, a személybiztosítást végző magántestőrök felkészítése oktatása kapcsán megfogalmazott véleményem.

RENDEZVÉNYBIZTOSÍTÁS A NEMZETKÖZI GYAKORLATOK ASPEKTUSÁBÓL. A HÁROM KÖR

Jelen fejezetben számos távol-keleti, és európai példát áttekintve főbb pontokba szedve igyekszem interpretálni, melyek a legfontosabb teendők a nagyon jelentős tömegeket feltételező rendezvények magas szintű biztosításakor.

Kezdjük egy szomorú, esettel. Egy tinédzser meghalt, kilenc pedig megsérült abban az összecsapás sorozatban, amely a hosszú ideje egymással rivalizáló amerikai futball csapatok egymást követő meccsein történt Dallas külvárosában. Számtalan verekedés szakította félbe a futballmeccseket Richmondban (Virginia), három rendőr sérülését okozva és közel egy tucat letartóztatást vonva maga után. Két tinédzsert kaptak el löfegyverrel, miután a sheriff megbízottak fémdetektorokat állítottak fel a Walterboro, S.C., futball stadionnál. Számos biztosítást, eseményt lehetne még citálni, azonban a problémák ezen keresztül is láttathatóak.

Több tervet kell készíteni a professzionális biztosítás elé, amelyek tartalma és száma a helyi gyakorlatokhoz és normákhoz igazodik, ám a Biztosítási tervtől nem térhetünk el. Ennek legfontosabb elemeit emelem ki. A biztosításért felelős személy köteles ilyen tervet készíteni. A tervnek tartalmazni kell a biztosításban résztvevő szervezetet, szervezeteket, a feladatmegosztást pontosan cízellálva.

feladatmegosztás például a rendőrség és a civil biztonsági szolgálat feladatait választja szét. Rendőrségi biztosítás esetén a vagyonvédelmi vállalkozás feladata lehet:

- megfelelő létszám biztosítása,
- beléptetés, jegykezelés, biztonsági ellenőrzés,
- intézkedés esetén segítségnyújtás a rendőrségnek,
- a nézők irányítása, a szektorok lezárása (amennyiben van), a nézők vándorlásának megakadályozása,
- a nézők magatartásának folyamatos figyelése,
- a résztvevők védelme,
- a menekítési útvonalak biztosítása,
- jogsértések megelőzése,
- szabálysértésen vagy bűncselekményen tetten ért személy(ek) visszatartása, átadása a rendőrségnek,
- külső és belső parkolók biztosítása, védelme,
- helyiségek, technikai eszközök, felszerelések őrzése,
- rendkívüli események bekövetkezésekor segítségnyújtás.

Ezen kívül tisztázni szükséges a rendőri jelenlét minőségét, mennyiségét, elhelyezkedését.

Több nemzetközi példát is látva tapasztalhatjuk, hogy ezen elemek minden terv részét kell képezzék bárhol a világon, akárcsak a védelmi körök, saját erő-, eszközigeny előzetes végiggondolásának. Mi a "három koncentrikus kör" védelmének elvét követjük. Miről szól ez? Mindegyik körnek megvan a maga funkciója, amely a másik feladatait egészíti ki vagy készíti elő.

A védelmi körök típusai:

- külső,
- középső,
- belső védelmi kör.

A külső kör magába foglalja a rendezvények helyszínének közvetlen környezetében és a megközelítési útvonalakon megoldandó biztosítási feladatokat, a helyszín külső határának biztosítása, illetéktelen személyek behatolásának megakadályozásának céljából. A beléptetési pontokon túl ellenőrizni, védeni kell az egyéb bejáratokat, kapukat. Ez épület esetében a kerítés, a beléptetési pontok, a kerítésen belüli terület, környezet, az épület saját parkolója alkotja. Kültéri rendezvények esetében a szervező által telepített kerítések, illetve az általa kijelölt parkoló alkotja. A szervező embereinek az érkezőket kell útbaigazítani, a rendezőknek, a gyanúsnak látszó személyeket, csomagokat már a épületbe, területre való belépés előtt át kell vizsgálniuk. Nagy létszámú rendezvény esetén alkalmazhatnak a tömegben a tömeg mögött elhelyezett megfigyelőket, akik folyamatosan tájékoztatják a vezetőt a hangulatról, esetleg a gyanús eseményekről. Nagy terület esetében (a beengedési pontokat kivéve) kutyás területőrzést is alkalmazhat a rendező a kerítések mentés, a jogosulatlan behatolás megakadályozása érdekében, illetve a parkoló őrzését is meg lehet valósítani ilyen típusú őrzéssel. A parkolást irányítók esetében (amennyiben belépési korlátozás van) a parkolható autók rendszámát is le kell adni, hogy a jogosultságot ellenőrizni lehessen.

A középső kör az a terület, ahol, a rendezvényt megtartják, és ahová az érdeklődők meghívójukkal, belépőjegyeikkel ellenőrzöttén bejuthatnak. E kör tartalmazza a beléptetést, a területen belüli tájékoztatást és a rendezvény belső rendjének biztosítását. A beléptetés jogosultságát a szervező emberei ellenőrizhetik, a csomag-, illetve felsőruházat átvizsgálást a biztosítók végezhetik. Sportrendezvény esetében a beléptető kapuknál érdemes egy kapura 3-4 főt számolni, a gyors haladás, illetve a segítségnyújtás érdekében. A biztonsági személyzet munkáját nagyban segíti, ha a rendezvény szereplőinek, azok segítőinek jól elkülöníthető színösszeállítású kitzűzőket osztanak ki. A kitzűzők színe egyben a használójának a mozgásterét vagy más jogosultságát is behatárolja. A beléptetésnél az őrkök kiemelt figyelmet kell, hogy fordítsanak az ilyen kitzűzővel rendelkező személyekre (pl.: átvizsgálást nem igényelnek). Egy őrzött objektum megrendezésre kerülő rendezvény esetén a feladatok kiegészülnek az objektum bejárata és a rendezvény helyszíne közötti területen végrehajtandó biztosítási feladatokkal, például az épület lezárt területeken nem tartózkodhatnak illetéktelenek, illetve nem állhatják el az épület üzemeltetéséhez szükséges bejáratokat. Esetleg a résztvevők a helyszínre való kísérését is meg kell valósítani.

A belső körben kell elhelyezni a szereplők és a segítő személyzetük igazolását végző, illetve az öltözőkbe, tartózkodási helyekre vezető útvonalat ellenőrző személyeket. Ebbe az övezetbe csak a szereplők és azok személyzete, illetve a rendezvény lebonyolítását végző személyzet kaphat belépési engedélyt. Az itt alkalmazott beléptetésnél a jogosultság ellenőrzését előnyben kell részesíteni a ruhaátvizsgálásnál. Minden körnél a pontőrzést és a járőrözést is meg kell valósítani. A vezetési pont felállítása, ennek kijelölése minden biztosításunk során nagyon figyelemmel megválasztott.

A biztosítást végző vezetőnek ennél a pontnál kell megállapítani a biztonsági személyzet létszámát, kijelölni felállítási helyeiket, megszabni a feladataikat, szolgálati rendjüket, ruházatukat, megkülönböztető jelzéseiket, felszereléseiket. Rendkívül fontos, hogy a túlzott létszámban vagy feleslegesen látványosan felszerelt biztonsági személyzet legalább akkora hiba, mint a feladat ellátásához nem megfelelően felszerelt, alacsony létszámú személyzet. Míg az első feleslegesen ingerelheti a tömeget, a második képtelen feladatait ellátni.

A személyzet kiválasztásánál, beosztásánál figyelembe kell vennie, a biztosítók képzettségét, tapasztalatait, viselkedésformáit, ismereteit, modorát. Amennyiben a rendezvényen kiemelt fontosságú külföldi személy is részt vesz, úgy a biztosítására természetesen az adott idegen nyelvet beszélő biztosítót kell megbízni.

A vezetőnek ennél a pontnál kell az időpontokat meghatározni. Időpontok:

- a rendezvény biztosításának kezdeti és befejező időpontját;
- a területi átvizsgálások időpontjait;
- a szolgálati pontok felállításának időpontját;
- a beléptetés kezdetének időpontját.

Lényeges, hogy a vezető személy szerint felelős az egyes tevékenységekre kijelölt rendezvénybiztosítók és általánosságban az egész személyzet viselkedéséért. Ennél a pontnál kell a biztosítás során használni kívánt eszközöket tételesen felsorolni, felállítási pontjaikat meghatározni és az elhelyezésükkel kapcsolatos mindenféle feladatot meghatározni. Meg kell határozni a várható közönségszámot, a kapcsolattartás rendjét, a rádió hívóneveket és hívószámokat, rendkívüli esemény bekövetkezése esetén a magán biztonsági szolgálat teendőit.

Elsősorban a fiatalokkal kapcsolatos tömegrendezvényeken megjelenő erőszakról ír⁸ Kenneth S. Trump, aki (nem csak ezekre érthetően) három lépést emel ki. Az első az előre tervezés, amely egyeztetéseket, pontos információszerzést, a korábbi esetek, gyakorlatok megismerését egyaránt feltételezi. A második - szerinte - a megfelelő személyzet, vagyis a legjobb biztosítás kiválasztása - erről korábban már írtam. A harmadik lépés pedig a folyamatos készenlét, vagyis mindig készen állni a veszélyhelyzetek elhárítására.

VÉDETT SZEMÉLY A TÖMEGBEN. A BIZTOSÍTÁS NÉHÁNY SPECIFIKUMA

A személyvédők olyan, az eseményen megjelenő VIP személyek védelménél szükségesek, mint hírességek, politikusok, különösen a közhírré tettek vagy sokat vitatottak. A 2012-es Londoni Játékokon és nemrég Londonban, a hercegi esküvőn látott hírességek részvétele az eseményen megjelenő tömegben, úgymint nemzeti és nemzetközi politikusok, hírességek, a királyi család tagjai és jól ismert sportolók - ezek a legújabb, a biztosítást jól kifejező események.

A személyvédők munkája az esemény előtt kezdődik a helyszín részletekbe menő vizsgálatával annak érdekében, hogy minden sarok biztosítva legyen. A legtöbb forgatókönyv szerint a biztosítani kell, hogy a VIP látogatók végezni tudják napi ügyeiket, körülöttük egy majdnem láthatatlan buborékkal, csak akkor reagálva, amikor szükséges. Minden egyes, VIP személyre vonatkozó biztonsági követelménynek integrálva kell lennie az eseményre vonatkozó, szélesebb biztonsági stratégiában, nyomást gyakorolva ezzel a szervezőkre oly módon, hogy meg kell bizonyosodniuk, valamennyi nézőpontot figyelembe vettek. Azonban a különböző biztonsági teamek és résztvevő segítők közötti kommunikációnak pontosnak és eredményesnek kell lennie az esemény alatt és után.⁹

⁸ TRUMP, Kenneth S. – a Nemzeti Iskolai Biztonság és Biztonsági Szolgáltatások, Cleveland-i, nemzeti konzultációs, iskolai biztonságra és vészhelyzetekre felkészítő tréningre és konzultációra specializálódott cég elnöke in: American school Board journal/February 2007, p. 26-29.

⁹ Tapasztalom, hogy a professzionális személybiztosítást ellátó cégek nem szívesen osztják meg saját személyvédő technikáikat és tapasztalataikat a szélesebb publikummal, amelynek okai érthetőek. A kutatásaim során tett beszélgetéseket (amelyeket Európában éppúgy mint tengeren túlón folytattam) követően engem is szigorú ígéret köt, hogy csak azon információkat tegyem publikussá, amelyek nem jelenthetnek egy később, akár általunk vállalt biztosításnál kockázatot. Erről itt: <http://www.counterterrorbusiness.com/features/93-event-security/481-bringing-home-the-gold-in-event-security>

Amennyiben védett személy vesz részt tömegrendezvényen, az rendkívül szoros, ám a védett felé nyitott, a tömegrendezvény felé zárt információáramlást feltételez. Szerencsés esetben ugyanaz a cég biztosítja a rendezvényt és a védett személyt, ám ha nem, ezen alaptételnek nem szabad változnia. Azt jelenti mindez, hogy a védett személy biztosításában résztvevőknek valamennyi információt ismerniük kell (menekülő útvonalak, kapuk, kapcsolatok, stb.) amelyet a rendezvénybiztosításért felelős személy ismer, a rendezvénybiztosítási dokumentáció tartalmaz. Fordítva ugyanez azonban nem igaz. A védett személlyel kapcsolatos információk közül csak a legszükségesebbeket kell megosztanunk a rendezvénybiztosítás vezetőjével, hiszen ez fontos biztonsági kockázat lehet.

BIZTONSÁGI ŐR, TESTŐR

Szögezzük le: a biztonsági őr nem testőr, a személyvédő (testőr) pedig elsősorban nem biztonsági őr, s a védett személyre koncentrál. A közvélemény gyakran tekinti a személyvédőket úgy, mint egy jól-ismert és/vagy fenyegetett személy védelmezőjeként.

Egy világ láthatta, amint az Amerikai Titkosszolgálat (U.S. Secret Service-USSS) eltávolította a demonstrációkat Bush elnök beszéde alatt, vagy épp ahogy az elnököt húzta testőre a "harcoló" testőrök kordonján keresztül Chilében, egy állami fogadáson. De a védelem az egyetlen dolog, amit a USSS ügynökök vagy a (magán) személyvédők (close protection officer- CPO; close protection jelenti valamely személy védelmét, vagy az itt is használt bodyguarding, de ez utóbbi kifejezést használják inkább újságokban etc. a 'close protection officer' pedig maga a személyvédő. megj. tőlem) tesznek?

Jerome Jacobs egyértelmű választ ad: szerencsére nem, mivel néhány helyzetben a kimenetel drámai lett volna! A CPO-k nem csak a védelemre kiképzettek, hanem elsősegélynyújtásra is. Ezenkívül kiképzik őket objektumok védelmére is, mint rezidenciák, irodák, etc. Az önvédelem, a lövészet és a speciális vezetési tanfolyamok szintén részét képezik kemény kiképzésüknek. Mondhatjuk, hogy a CPO egy sokoldalú személy, aki otthon van minden területen és egy specialista.

Nem mindenki válhat testőrré. Még egy "hétköznapi" biztonsági őr (security officer) számára is majdnem lehetetlen -amerikai terminus technicussal- CPO-vá válni. Hogy egy testőr a múltban biztonsági személyként (örként) dolgozott, előny, de nem feltétlenül követelmény. Egy vérbeli testőrnek meg kell felelnie néhány speciális követelménynek - fogalmaz Jacobs¹⁰. A képességek 3 típusával kell rendelkeznie:

1. tanulható készségek
2. nem tanulható készségek
3. használható készségek

Mit is jelent tulajdonképpen az a három készség- teszi fel a kérdést Jacobas?

1. amely készségek főként megtanulhatóak
2. ezen készségek nem taníthatók, rendelkezni kell velük

Tehetségnek is hívhatjuk ezeket.

3. mindent elmond, használható készségek.

10 JACOBS, Jerome, ©27-01-2009. Forrás:

http://www.iacpo.org/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=5&Itemid=130

A TESTŐRREL SZEMBEN TÁMASZTOTT PSZICHOLÓGIAI KÉSZSÉGEKRŐL

Ha valaki személyvédővé akar válni, rendelkeznie kell Jacobs szerint legalább a nem tanulható készségekkel. A tanulható készségek a második legfontosabb, melyekkel rendelkezni kell, bár néhány használható készség is jó, ha van. Ám a pszichológiai készségek követelménye szélesebb.

"Kemény" képességek szükségesek a személyvédő specialistáknak, akiket gyakran tekintenek úgy, mint akik rendőrként vagy (elit) katonaként viselkednek. Noha lehetnek bizonyos hasonlóságok, pl a fegyverhasználat, a pusztakezes küzdelem vagy a járműkezelés tekintetében, a legtöbb ember, aki dolgozott mindkét területen, visszautasítja, hogy a készségek hasonlóak. Talán hasonlóknak tűnnek, de a módszertanuk részről részre más. A pszichológiai képességeknek azonban majdnem azonosnak kell lenniük. A pszichológiai jártasság ismerete alapvető ezen a területen, ahogy a rendvédelmi vagy katonai küzdelemben is. Bármely személynek, aki felelősséget vállal másvalaki életéért, figyelemmel kell lennie a pszichológiai adottságainak alkalmazhatóságára a különböző helyzetekben. Ezek magukban foglalják a kellemetlen szituációkban való alkalmazhatóságot (a pszichológiai állapotnak az egyszerűtől az ellentmondást nem tűrő állapotig változása), különböző munkakörnyezetben alkalmazhatóságot (a testet és az elmét nyugodt állapotban tartani az ügyfélre várakozás közben és hirtelen magas stressz szintre változik) és az örök, olyan közkedvelt, élet-vagy-halál szituációk figyelembevételének kérdését (megölhetem vagy ne mozduljak?), de nem korlátozódik ezekre.

Tudni és nyíltan elfogadni, hogy egyes fizikai vagy pszichológiai korlátok léteznek, életet mentő. Nemcsak egyesek életét menti meg, hanem a csapattársak és ügyfelek életét is.¹¹

Kormányzati szinten a CPO különösképpen foglalkoztatott ezekkel a képességekkel. a privát szektorban gyakran különböző, részben mert néhány készséget vagy válogatott tulajdonságot nehéz ellenőrizni. Ennek oka, hogy a magánszektor nincs felhatalmazva ezek leinformálására. Ahogy a hivatkozott forrás korábban említette, a testőröket kizárólag védelmi személynek tekintik, pedig sokkal többet tesznek annál. Vannak testőrök, akik nagyon jó autóvezetők vagy gyermekvédők, és vannak női személyvédők is, akik kizárólag nőket védenek.

Mivel a személyvédő nagyon közel áll a VIP személyhez, lehetséges, hogy céltáblájává válik a VIP érzelmeinek, különösen, ha valami rosszra fordul. Néha a CPO a VIP személyi asszisztense (VIP Personal Assistant =PA), mert éttermi vagy utazási foglalásokat tesz. A sokoldalú védelmi személyen kívül a CPO egy "mindenes", bizonyos mértékig.

Érdekes kérdés e téren a biztonság. A hivatkozott dániai igazgató véleményét magam is osztom, aki szerint a képzés ezen a területen a magánszektorban majdhogynem nem létezik. Ezért is fordítunk magunk is különösen sok időt aktív állományunk képzésére, amely rendszeres és visszatérő, s tartalmazza a legújabb tapasztalatok átültetését a gyakorlatba, s a kötelező vizsgálatokon túl a rendszeres és állandó vagy épp változó ismeretek frissítését. Bramsborg egy "könnyen követhető tréning" forgatókönyvét is megosztja a biztonsági menedzserek/csapatvezetők számára, amelyből kettőt osztok meg ezúttal, amelyet mi is alkalmazunk az éves képzési tervünk során:

¹¹ BRAMSBORG, Henrik, *Forrás: By Henrik Bramsborg (társtulajdoosa egy exkluzív biztonsági cégnek Dániában. Számos biztonsági könyv szerzője. Személyvédő instruktor, NATO S-FOR erők kiképzését is végezte, rendőrökét, büntetésvégrehajtási szakembereket és magán testőrökét. International Association of Close Protection Officers-IACPO (Személyvédők Nemzetközi Egyesülete) dániai igazgatója.*

http://www.iacpo.org/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=7:necessary-psychological-skills-when-working-in-executive-protection&Itemid=132

1. Egy diákot vagy egy újonc testőrt vigyünk egy partyba és jelöljük ki egy VIP személy mellé. Ez lehet a saját privát partyn és a VIP bárki lehet, akit választunk, de győződjünk meg arról, hogy a VIP tudja, a testőrök azért vannak ott, hogy figyeljenek rá. A testőr értékelésétől függően a VIP lehet egy nagyon attraktív nő (lehetséges problémák: féltékenység, vagy számtalan imádó) vagy egy férfi, ivásra való hajlammal (lehetséges problémák: helytelen vagy vakmerő viselkedés). Most figyeljük meg a testőrt az éjszakán keresztül. Ha szükségesnek tartjuk, vegyünk igénybe valakit, aki segít jelenetet rendezni, mint a helyes viselkedés provokálásaként a VIP személytől és remélhetőleg a testőrtől.

A forgatókönyv előleges célja, hogy megtalálja a bizonytalanság és/vagy a zavar jeleit abban az időpontban, amikor a személyvédőnek el kell döntenie, hogy közbelépjen vagy ne. A másodlagos cél lehet a testőr által írásos jelentés készíttetése rögtön a kikérdezés után, leírandó bármely hibát a saját érzelmi viselkedésében. Ennél fogva segíteni saját önbecsülésük és a kapcsolódó megismerő képességek megértését.

2. Munkakörnyezet. Helyezzünk el diákot vagy egy új testőrt egy olyan munkahelyen, ahol alacsony színvonalú a menedzsment/igazgatás. A 3-5 napra kijelölés a preferált. Tegyük a teljes tervezés és személyi kíséret osztály résztvevőjévé (mutassuk be tanítványként az igazgatónak/menedzsernek, ha szükséges). Bármely és minden meetingnél ezt a meghatározott diákot állítsuk az ajtó előtti posztra a folyosókon, irodákban, etc. Had tapasztalja meg a várakozás örömét. Biztosítsuk, hogy végül minden információt megkapjon. Változtassa a járásmódját, bármikor, amikor ez lehetséges. Nem sokkal ezután figyeljük meg a "lecsillapodás-sietség" ("relax-hurry" syndrome) szindróma beütését. A diák stresszhormonok növelésének és csökkentésének képességétől függően fáradtnak fogja érezni magát egy idő után, majdnem egy depresszív állapot felé hajolva. Ha alacsony a stressztűrése, az előbb említett állapot nyilvánvaló. Amennyiben nem, ez alig látható. Hasznos lehet lemérni a tanulót a kezdés előtt és rögtön utána. Alacsony stresszkontrollal rendelkező személyek hajlamosak több súlyt veszíteni, még rövid idő alatt is, mint azok, akik jobb stressz állapotban vannak. Megint készíttessünk írásos jelentést a tanulóval a pszichológiai és érzelmi komfortjáról rögtön a kikérdezés után.

A megmagyarázott képességeken kívül minden testőrnek fejlesztenie kell a jó jellem megítélését, közvetlen/közvetett támadás felismerő készségét, képesnek kell lennie a manipulálás felismerésére és magabiztos fellépéssel kell rendelkeznie az emberek felé. Nem lehet mindenkinek kimagasló vagy akár szerényebb pszichológiai végzettsége, de bárkinek, aki a személyvédelem területén dolgozik, részt kell vennie néhány rövid pszichológiai tréningben. E tréningeknek rendszeresnek kell lenniük, cégünkénél magunk is így teszünk. Ez a fajta tréning a normál rendőrtiszt képzés része is kell legyen, ahogy része az általános e területen dolgozók (pl. katonák) felkészítő oktatásának, és Bramsborggal egyező véleményem szerint, kötelezően része kellene, hogy legyen a személyvédők képzésének. Így tehát, ezen utolsó mondattal már célokt is tűztünk a honi magánbiztonsági képzés elé.

Felhasznált irodalom

- [1] GYENES Levente (2003): Biztonságvédelmi kézikönyv. KJK-KERSZÖV Jogi és üzleti kiadó Kft., Budapest, 2003. ISBN 9632245539
- [2] KELLY, JAMES, a Brit Biztonsági Ipari Szövetség (British Security Industry Association-BSIA) vezetője, a nagy létszámú rendezvények biztonsági stratégiájának kihívásairól és szervezőiről adott riportjában. Forrás itt: <http://www.counterterrorbusiness.com/features/93-event-security/481-bringing-home-the-gold-in-event-security>

- [3] LE BON, Gustave. (1920): Psychologie des foules. A tömegek lélektana, Franklin. Az eredeti kiadásban még nincs ISBN szám.
- [4] BECK, Ulrich, (1986): Risikogesellschaft. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 121-161, 205-220.o.
- [5] SZABÓ Máté (1995): Tiltakozási kultúra Magyarországon a rendszerváltozás után a sajtó tükrében (1989-1995) Forrás: Szabó Máté oldala, és forrás itt:
www.adata.hu/_.../
 Tiltakozási%20kultúra%20Magyarországon%20a%20rendszerváltás%20utá...
- [6] KELLY, JAMES, a Brit Biztonsági Ipari Szövetség (British Security Industry Association-BSIA) vezetője, a nagy létszámú rendezvények biztonsági stratégiájának kihívásairól és szervezőiről adott riportjában. Forrás itt:
<http://www.counterterrorbusiness.com/features/93-event-security/481-bringing-home-the-gold-in-event-security>
- [7] KACZIBA Antal: Lehetséges jövőkép... Rendőrség Tudományos, Technológiai és Innovációs Tanácsa, Kézirat, Budapest, 2010.
- [8] TRUMP, Kenneth S. – a Nemzeti Iskolai Biztonság és Biztonsági Szolgáltatások, Cleveland-i, nemzeti konzultációs, iskolai biztonságra és vészhelyzetekre felkészítő tréningre és konzultációra specializálódott cég elnöke in: American school Board journal/February 2007, p. 26-29.
- [9] <http://www.counterterrorbusiness.com/features/93-event-security/481-bringing-home-the-gold-in-event-security>
- [10] JACOBS, Jerome, ©27-01-2009.
- [11] Forrás:
http://www.iacpo.org/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=5&Itemid=130
- [12] BRAMSBORG, Henrik, Forrás: By Henrik Bramsborg (társtulajdoosa egy exkluzív biztonsági cégnek Dániában. Számos biztonsági könyv szerzője. Személyvédő instruktorként, NATO S-FOR erők kiképzését is végezte, rendőrökét, büntetésvégrehajtási szakembereket és magán testőrökét. International Association of Close Protection Officers-IACPO (Személyvédők Nemzetközi Egyesülete) dániai igazgatója.
http://www.iacpo.org/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=7:necessary-psychological-skills-when-working-in-executive-protection&Itemid=132